

EXTRĂDAREA ȘI CONDIȚIILE EI

Irina DIGORI, Stela BOTNARU

Universitatea de Stat din Moldova

Extrădarea reprezintă forma de asistență juridică internațională în materie penală cea mai des utilizată în activitatea de combatere a fenomenului criminal la nivel mondial, ceea ce denotă actualitatea și importanța acestei instituții. Astfel, acest articol este consacrat analizei aspectelor teoretice și practice ale extrădării. Scopul acestui studiu rezidă în analiza concepțiilor doctrinare și a prevederilor legale cu privire la instituția respectivă. Pe parcursul prezentei cercetări științifice au fost realizate următoarele obiective: definirea conceptului de extrădare; analiza naturii juridice a instituției extrădării; elucidarea condițiilor de fond și de formă ale acesteia; determinarea tipurilor extrădării; abordarea unor aspecte practice privind extrădarea prin exemplificarea unor cazuri concrete de aplicare a acesteia. În consecință, prevederile legale și ideile doctrinare expuse în acest articol sunt completate de multiple cazuri de extrădare care actualmente prezintă un interes sporit la nivel internațional.

Cuvinte-cheie: extrădare, asistență juridică internațională, Convenția europeană de extrădare, infractor, persoane în căutare internațională, condițiile extrădării, cerere de extrădare.

EXTRADITION AND ITS CONDITIONS

Extradition is the type of mutual international assistance in criminal matters most widely used in the fight against global criminal phenomenon, which shows the timeliness and importance of this institution. This article is devoted to the analysis of the extradition from the theoretical and practical point of view. The purpose of this study is to analyze doctrinal concepts and legal provisions regarding this institution. These are the following objectives that were accomplished during the scientific investigations: - the definition of extradition; - the analysis of the legal nature of the institution of extradition; - to clarify the conditions of the substance and the form; - to determine the types of extradition; - to address the practical issues concerning extradition by exemplifying the specific cases of application. As a result, the legal and doctrinal ideas expressed in this article are completed by numerous cases of extradition which represents great international interest.

Keywords: extradition, mutual international assistance, European Convention on Extradition, felon, wanted persons, extradition conditions, extradition request.

Introducere

Dezvoltarea și diversificarea relațiilor internaționale reprezintă un pas important al umanității prin care se reușește combaterea celor mai grave probleme de nivel global. Unul dintre obiectele acestor preocupări mondiale îl constituie combaterea fenomenului criminal, realizată prin intermediul mai multor forme de asistență juridică internațională în materie penală.

În acest proces de luptă împotriva fenomenului infracțional extrădarea deține un loc impunător, fiind forma de asistență juridică cea mai des utilizată în activitatea de prevenire și reprimare a infracțiunilor. Acest fapt determină actualitatea și importanța subiectului extrădării, care reprezintă o instituție de drept complexă, aflată la intersecția mai multor ramuri de drept.

Scopul acestui studiu constă în analiza concepțiilor doctrinare și a prevederilor legale cu privire la instituția extrădării. Astfel, sunt trasate următoarele obiective: definirea conceptului de extrădare; analiza naturii juridice a instituției extrădării, elucidarea condițiilor de fond și de formă ale acesteia; determinarea tipurilor extrădării; abordarea unor aspecte practice privind extrădarea prin exemplificarea unor cazuri concrete de aplicare a acesteia.

În literatura de specialitate, extrădarea este considerată expresia cea mai vie a asistenței juridice în domeniul dreptului penal [2, p.102]. Aceasta datorită faptului că extrădarea este cel mai des utilizată în practica judiciară și are cele mai importante efecte comparativ cu alte forme de asistență juridică internațională în domeniul combaterii fenomenului infracțional. În acest sens, doctrinara Stănoiu Rodica Mihaela afirmă următoarele: „Certitudinea că fuga nu poate asigura sustragerea de la răspunderea penală este o condiție indispensabilă eficacității preceptului penal” [7, p.96].

Aspecte istorice. Reliefaarea acestei instituții a fost determinată de necesitatea aducerii indivizilor, care au părăsit teritoriul statului unde au comis infracțiuni, în acel stat, făcându-le aplicabilă legea penală. Totuși, în aspect istoric, extrădarea este identificată încă în antichitate și în Evul Mediu, fiind aplicabilă adversarilor

politici, dușmanilor și trădătorilor. Mai târziu, dobândind o formă și un caracter științific, extrădarea a început să se răspândească în Europa în sec. al XVI-lea. Relatări cu privire la instituția dată apar în țara noastră în documentele datând încă cu sec. al XV-lea [7, p.97-99].

Actualmente, extrădarea reprezintă una dintre cele mai răspândite și eficiente forme de luptă împotriva criminalității la nivel de cooperare internațională, fiind, deci, reglementată în numeroase acte internaționale și naționale, dar și analizată pe larg în literatura de specialitate.

Definiția și natura juridică a extrădării. Extrădarea este o instituție complexă a dreptului penal, un act de asistență mutuală între state reglementat în scopul realizării represivității penale; de asemenea, extrădarea este, indiscutabil, un act având caracter procesual. Astfel, în literatura de specialitate există multiple opinii privind definiția și natura juridică a extrădării. Spre exemplu, unii autori consideră extrădarea ca *act*, alții însă o definesc ca o *procedură*. În acest sens, R.M. Stănoiu consideră că extrădarea, înainte de a fi o procedură, este un act de constrângere juridică la care este supus cel extrădat [7, p.98]. Autorii autohtoni M.Grama, S.Botnaru, A.Șavga și V.Grosu menționează că extrădarea este actul prin care statul pe teritoriul căruia s-a refugiat o persoană urmărită penal sau condamnată într-un alt stat remite, la cererea statului interesat, pe acea persoană pentru a fi judecată sau pentru a executa pedeapsa la care a fost condamnată [2, p.109]. Din această definiție se desprind următoarele trăsături care pun în lumină aspectele specifice ale instituției extrădării:

- a) act de suveranitate intervenit în relațiile dintre două state;
- b) act jurisdicțional solicitat și acordat exclusiv în scopul realizării represivității, persoana extrădată fiind un inculpat sau un condamnat penal;
- c) act de asistență juridică internațională.

Extrădarea are astfel o natură juridică mixtă: ea nu este un simplu act de asistență juridică, ci este, totodată, un act de suveranitate și un act jurisdicțional [8, p.49].

Potrivit unei alte definiții date de către teoreticieni, extrădarea este o instituție de drept penal și de drept procesual penal care contribuie la colaborarea între state în vederea combaterii infracționalității. Astfel că prin reglementarea extrădării în art.13 Cod penal această instituție face parte din dreptul penal, iar prin procedură, care se desfășoară în fața autorității judiciare, extrădarea este o instituție a dreptului procesual penal, legată de asistența juridică internațională [6, p.597]. În acest context, putem afirma că extrădarea este o instituție de drept complexă, aflată la intersecția mai multor ramuri de drept, precum: drept penal, drept procesual penal, drept constituțional și drept internațional.

Analizând cadrul normativ cu privire la extrădare, observăm că, deși Convenția europeană de extrădare din 13 decembrie 1957 nu prevede o definiție a extrădării, o astfel de definiție este cuprinsă în Hotărârea Plenului CSJ a RM cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației, nr.3 din 28.05.2012, care reglementează extrădarea: „Extrădarea este procedura de predare de către un stat unui alt stat a unui infractor care se găsește pe teritoriul său, spre a fi tras la răspundere penală sau spre a-și executa pedeapsa, stabilită printr-un act judecătoresc. În mod obligatoriu, infractorul necesită a fi anunțat în căutare interstatală sau internațională de către statul căruia urmează a fi predat infractorul”.

Cadrul normativ. Extrădarea își află sursele de reglementare în convenții sau tratate, în declarații de reciprocitate și în dispoziții de drept intern, iar în lipsa acestora – în uzanța internațională [4, p.1074].

Cadrul normativ al acestei instituții este unul vast, cuprinzând în sine multiple acte internaționale și naționale, toate fiind prevăzute în Hotărârea Plenului CSJ a RM nr.3 din 28.05.2012, care stipulează, totodată, că dispozițiile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și alte obligații internaționale ale Republicii Moldova vor avea prioritate în raport cu dispozițiile legislației naționale (art.531 alin.(1) CPP). Cele mai importante acte internaționale sunt: 1) Convenția europeană de extrădare din 13 decembrie 1957; 2) Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, semnată la Strasbourg la 20.04.1959; 3) Convenția CSI cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22.01.1993 (Convenția CSI) ș.a. Acte naționale: 1) Constituția Republicii Moldova; 2) Codul penal (Partea Generală, Capitolul I, art.13); 3) Codul de procedură penală (Partea Specială, Titlul III, Secțiunea a 2-a, art.541-550); 4) Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, nr.371-XVI din 1 decembrie 2006, capitolul IV [3].

Condițiile extrădării. În Nota informativă a Secției Penale a Direcției Generalizare a Practicii Judiciare și Analizei Statistice a CSJ „Privind respectarea legislației naționale și internaționale la judecarea demersurilor despre extrădare” este menționat că extrădarea poate fi exercitată numai în condițiile: de fond și de formă. Condițiile de fond sunt cele ce se referă la persoană, la fapta penală și la pedeapsă.

Condițiile de fond referitoare la persoană sunt: - neextrădarea propriilor cetățeni în temeiul art.17 alin.(3) din Constituție; - neextrădarea propriilor justițiabili, deci nu vor fi extrădate persoanele care se află sub urmărire penală sau în proces de judecare în statul solicitat; - nu va fi extrădată persoana care pentru fapta care face obiectul cererii de extrădare a fost definitiv judecată de către instanța națională sau de instanța unui stat terț, sau urmărirea penală ce a fost încetată pentru această faptă.

Condițiile de fond referitoare la faptă sunt: - sancțiunea prevăzută de legea penală națională pentru fapta respectivă trebuie să fie mai mare de un an de închisoare; - pedeapsa pentru a cărei executare se solicită extrădarea nu poate fi mai mică de patru luni; - fapta trebuie să fie săvârșită pe teritoriul aflat sub jurisdicția părții solicitante; - ea trebuie să fie încriminată de legislația penală a ambelor state implicate în procesul de extrădare (principiul dublei încriminări); - persoana extrădată va fi judecată doar pentru fapta pentru care s-a exercitat extrădarea (regula specialității).

Condițiile ce se referă la pedeapsă sunt: - pedeapsa stabilită de legea penală sau pronunțată față de persoana a cărei extrădare se cere trebuie să fie privativă de libertate cu limita minimal prevăzută de tratatele internaționale (art.2 pct.1 din Convenția europeană de extrădare; art.56 alin.(2) din Convenția CSI; art.541 alin.(1) din CPP); - pedeapsa nu trebuie să aibă caracter de tortură, tratament inuman sau degradant; - persoana nu va fi supusă unei pedepse capitale [5].

Fapt absolut cert este că, pe lângă aceste condiții, doctrina menționează și detaliază multe alte aspecte care condiționează extrădarea. Astfel, în procesul analizării condițiilor privind persoana, autorii autohtoni Grama M., Botnaru S., Șavga A. și Grosu V, fac câteva precizări importante, și anume:

a) când Republica Moldova este stat solicitat, infractorul trebuie să fie cetățean străin;

b) nu pot fi extrădați de către Republica Moldova:

- cetățenii proprii;
- persoanele cărora li s-a acordat dreptul de azil în Republica Moldova;
- persoanele străine care se bucură în Republica Moldova de imunitate de jurisdicție, în condițiile și în limitele conferite prin convenții sau prin alte înțelegeri internaționale;
- persoanele străine citate din străinătate în vederea audierii ca părți, martori sau experți în fața unei autorități judiciare din Republica Moldova în limitele imunităților conferite prin convenții internaționale;
- persoanele cărora le-a fost acordat statut de refugiat politic;
- când Procurorul General, ministrul Justiției sau instanța care soluționează chestiunea privind extrădarea are motive serioase să creadă că:

1) cererea de extrădare a fost depusă în scopul de a urmări sau a pedepsi o persoană pentru motive de rasă, religie, sex, naționalitate, origine etnică sau opinii politice;

2) situația acestei persoane riscă să fie agravată pentru unul din motivele menționate la lit.a);

3) dacă persoana va fi extrădată, ea va fi supusă torturii, tratamentului inuman sau degradant în țara solicitantă;

c) infractorul să se găsească pe teritoriul statului solicitat, adică al țării căreia i se cere extrădarea.

La compartimentul condiții privind fapta, doctrinarii accentuează și principiul reciprocității drept o condiție a extrădării. Astfel, regula conform căreia extrădarea se decide numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate este stabilită de Constituție (art.19), de Codul de procedură penală (art.541), de Codul penal (art.13). Neasigurarea reciprocității în sfera extrădării poate constitui un motiv pentru ca Republica Moldova să refuze extrădarea persoanei cerute de statul solicitant (art.546 alin.(2) pct.8 CPP RM).

Totodată, vorbind despre condițiile privind fapta, este important să evidențiem categoria faptelor exceptate de la extrădare, din care fac parte:

- 1) infracțiunile politice sau faptele conexe unor asemenea infracțiuni;
- 2) infracțiunile militare;
- 3) infracțiunile fiscale;
- 4) infracțiunea pentru care se cere extrădarea și care face parte din categoria celor pentru care, potrivit legii, urmărirea penală poate fi pornită numai la plângerea prealabilă a victimei, însă o asemenea plângere lipsește;
- 5) infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul statului solicitat;
- 6) infracțiunea a fost judecată definitiv pe teritoriul statului solicitat (regula *non bis in idem*);
- 7) a expirat termenul de prescripție al tragerii la răspundere penală pentru infracțiunea respectivă, conform legislației naționale, sau a intervenit amnistia [2, p.113-114].

Sub aspectul condițiilor privind pedeapsa, în literatura de specialitate sunt indicate aceleași condiții ce se regăsesc și în Nota informativă „Privind respectarea legislației naționale și internaționale la judecarea demersurilor despre extrădare”.

Condițiile de formă sunt considerate de către unii doctrinari drept condiții de ordin procedural. Acestea privesc existența și regularitatea cererii de extrădare, actele ce trebuie să însoțească această cerere, precum și completările ulterioare care sunt necesare în anumite cazuri.

Condițiile de formă privind cererea de extrădare sunt prevăzute în legislația națională (art.542 CPP) și în tratatele internaționale pe baza cărora se efectuează extrădarea (art.12 din Convenția europeană de extrădare; art.58 din Convenția CSI și articolele respective din tratatele bilaterale „Cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală”, încheiate între Republica Moldova și alte state) [5].

Aspectele procedurale ale extrădării sunt prevăzute în Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14.03.2003 (art.541-550), în Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, nr.371 din 01.12.2006 (art.42-83), precum și în Hotărârea Plenului CSJ a RM nr.3 din 28.05.2012 „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea”.

La fel, în teoria dreptului penal este menționat că practica internațională cunoaște trei modalități de comunicare între state în legătură cu problemele extrădării:

- ✓ Modul diplomatic prin care acordarea asistenței juridice în problemele extrădării se soluționează de către ministerele afacerilor externe ale statelor contractante;
- ✓ Modul nemijlocit care presupune legături directe între autoritățile judiciare ale statelor contractante, competente de a acorda asistență juridică;
- ✓ Modul mixt care îmbină modul diplomatic cu cel nemijlocit [9, p.225].

Tipurile extrădării. Într-un studiu detaliat, autoarea M.Grama a analizat multitudinea tipurilor extrădării în complexitatea și specificul lor. Astfel, întrucât extrădarea este întreprinsă în scopul urmăririi penale sau executării pedepsei, pot fi deosebite următoarele tipuri ale acesteia:

- ✓ extrădarea învinuitului – se efectuează pentru realizarea față de el a urmăririi penale, care reprezintă o activitate procesuală, întreprinsă de partea învinuirii cu scopul de a dovedi vinovăția acestei persoane în comiterea infracțiunii;
- ✓ extrădarea condamnatului – se efectuează în scopul executării pedepsei stabilite.

Luând act de sursa în care se găsesc normele ce reglementează extrădarea, putem deosebi:

- ✓ extrădare contractuală – are în calitate de temelie juridică tratatul internațional;
- ✓ extrădare necontractuală – declarațiile de reciprocitate.

În funcție de metoda de influență juridică, extrădarea poate fi clasificată în:

- ✓ extrădare obligatorie (imperativă);
- ✓ extrădare benevolă (dispozitivă) – extrădare a cărei inițiativă „reiese de la însăși persoana ce solicită a fi extrădată și nu depinde de cetățenia ei”.

În funcție de realizarea scopurilor extrădării, pot fi deosebite:

- ✓ extrădare primară (inițială);
- ✓ extrădare repetată.

În funcție de termenul extrădării, extrădarea poate fi:

- ✓ extrădare pe termen (temporară) – presupune întoarcerea persoanei în statul care a extrădat-o nu mai târziu decât în termenul stabilit în tratat;
- ✓ extrădare fără termen (definitivă) – nu presupune întoarcerea persoanei în țara care a extrădat-o. Extrădarea obișnuită anume și este fără termen.

Întrucât extrădarea este un act cu desfășurare bilaterală, ea cuprinde în mod firesc două momente:

- ✓ extrădare activă – primul moment, care constă în solicitarea extrădării;
- ✓ extrădare pasivă – al doilea moment, și anume: remiterea persoanei a cărei extrădare este cerută.

Alte tipuri ale extrădării menționate în doctrină și legislație sunt:

- reextrădarea;
- extrădarea aparentă;
- extrădarea de tranzit;
- extrădarea pentru măsuri de siguranță [1].

Cazuri de extrădare. În aspect practic, cel mai recent caz de extrădare este cel al unui cetățean al Libanului, condamnat pentru spălare de bani în România, reținut la 06.12.2014 în Republica Moldova. La 27.01.2015, Judecătoria Buiucani din mun. Chișinău a emis o încheiere, prin care a dispus extrădarea cetățeanului libanez în România. La 06.02.2015, în punctul de trecere Leușeni, polițiștii de frontieră l-au extrădat pe acesta organelor de ocrotire a normelor de drept din România [10].

Cazuri controversate ce se referă la instituția extrădării

Gherman Gorbunțov. La începutul anului 2012, Procuratura Republicii Moldova a informat că milionarul rus Gherman Gorbunțov, acționar majoritar al Universalbank, este anunțat în căutare generală de către autoritățile din Republica Moldova.

La 23 martie 2012 presa engleză a anunțat că fostul șef al băncii comerciale Universalbank a fost grav rănit la Londra, după ce a fost împușcat de 6 ori. Astfel, acesta a fost luat sub protecție la Londra. Ulterior, Procuratura Generală a trimis în Marea Britanie o solicitare cu privire la extrădarea fostului proprietar al băncii falimentare Universalbank, Gherman Gorbunțov [11].

În august 2014, Curtea Magistraților din Westminster a luat decizia că Gorbunțov nu va fi extrădat autorităților din Republica Moldova, deoarece procurorii nu au putut garanta că-i vor fi respectate drepturile omului pe teritoriul Republicii Moldova [12].

Vitalie Proca. La data de 18 noiembrie 2013, o escortă a Poliției române l-a preluat de la Moscova pe cetățeanul moldovean Proca Vitalie, de 33 de ani, urmărit internațional pentru comiterea infracțiunii de tentativă de omor calificat și pentru nerespectarea regimului armelor și munițiilor [13].

Aceasta a fost prima extrădare care s-a realizat din Federația Rusă către România [14].

Dmitri Soin. Dmitri Soin a fost anunțat în căutare generală fiind învinuit de omor. Deputatul transnistrean s-a refugiat în luna martie la Odesa și s-a plâns că a fost nevoit să facă acest lucru pentru că era terorizat de așa-zisele autorități de la Tiraspol.

La 25.08.2014, o instanță de judecată din Kiev a decis că deputatul transnistrean Dmitri Soin, inclus în lista Interpolului de către autoritățile de la Chișinău, va fi extrădat Republicii Moldova. Acesta a fost reținut pe 23 august într-o gară din Kiev și dus într-un izolator.

Pe de altă parte, Soin ceruse azil politic în Ucraina și nu putea fi extrădat Republicii Moldova până la existența unei decizii finale privind acordarea statutului de refugiat politic. Cererea urma să fie soluționată în decurs de 40 de zile calendaristice [15].

Ulterior, Soin a fost reținut într-o închisoare din Harkov, din care însă a reușit să evadeze, stabilindu-se în Rusia [16]. Despre acest fapt personal Soin a făcut declarații pe o pagină de socializare în luna decembrie a anului 2014: «30 ноября мне удался побег из-под конвоя харьковского управления Службы безопасности Украины. Это было, соответственно, в Харькове. Прошу не наказывать молодых офицеров. Я просто усыпил их бдительность, вскрыл замок и ушел по крышам. Также удалось по полю преодолеть границу» [17].

Contrar acestor afirmații, Serviciul de Securitate al Ucrainei neagă informația despre evadarea lui Dmitri Soin [18]. Situația reală rămâne învăluită de anumite dubii, care se datorează informațiilor laconice, dar și contrare, expuse în mass-media. Cert este faptul că, până în prezent, Dmitri Soin este în lista persoanelor anunțate în căutare internațională în baza de date a INTERPOL-ului [19].

Cazuri/solicitări de extrădare actuale în plan internațional

(alte decât cele privitoare la Republica Moldova)

Victor Ianukovici. La finele lunii ianuarie 2015 Ucraina a început procedura de pregătire a documentelor pentru extrădarea lui Victor Ianukovici, a fostului prim-ministru Mikola Azarov și a fostului ministru de Finanțe al Ucrainei Iuri Kolobov. Potrivit PG a Ucrainei, Ianukovici a prejudiciat bugetul țării cu 6 mlrd de dolari în perioada când a ocupat postul de președinte. La data de 12 ianuarie 2015 Interpol a emis mandat de urmărire pe numele lui Ianukovici. La 10.02.2015, Procurorul General al Federației Ruse, Iuri Ceaika, a declarat că Victor Ianukovici nu va fi extradat din Rusia: „Cu siguranță, vom răspunde la solicitarea colegilor noștri din Procuratura Generală a Ucrainei. Răspunsul va fi negativ, deoarece suntem de părere că urmărirea penală a acestor persoane se face din motive politice” [20].

Mihail Saakașvili. În februarie 2015, autoritățile de la Tbilisi s-au adresat (a doua oară) Procuraturii Generale a Ucrainei cerând reținerea și extrădarea fostului președinte georgian Mihail Saakașvili, care este inculpat de justiția georgiană pentru abuz de putere [21].

Între timp, Președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a semnat un decret de numire a lui Saakașvili, care se află în căutare interstatală, în calitate de consilier netitular al său. De asemenea, a fost semnat un decret de numire a acestuia în calitate de președinte al Consiliului consultativ internațional pentru reforme sub egida președintelui [22].

Edward Snowden. Snowden a fost analist de sistem la CIA și Agenția Națională americană pentru Securitate (NSA) și a dezvăluit aproximativ 1,7 milioane de documente secrete care arătau că Statele Unite culeg date și spionează, inclusiv, lideri din întreaga lume. Snowden este inculpat în SUA pentru spionaj și furt de documente care aparțin statului, infracțiuni pasibile de o pedeapsă de 30 de ani de închisoare. Fostul consultant al NSA a obținut la sfârșitul lui august 2014 un permis de rezidență pentru o perioadă de trei ani în Rusia, după ce a beneficiat de azil politic timp de un an [23].

Fiind bine cunoscut că SUA solicită extrădarea lui Snowden, acest subiect atrage atenția internațională și se bucură de o popularitate mare în mass-media. În acest sens, în septembrie 2014 au fost furnizate informații, conform cărora Edward Snowden nu riscă să fie extrădat în mod automat în Statele Unite în cazul în care vine în Elveția. Condițiile în care nu va fi extrădat acest informatician sunt prezentate în mod detaliat într-un raport întocmit de către Ministerul Public al Confederației elvețice (MPC). Potrivit raportului MPC, Elveția nu-l va preda pe cetățeanul american în cazul în care cererea de extrădare „îmbracă un caracter politic potrivit concepției elvețiene” [24]. Cazul lui Snowden rămâne unul actual și controversat, privind nu doar instituția extrădării, ci și instituția azilului politic în dreptul internațional.

Prezentul studiu și, în special, aceste exemple și aspecte practice din urmă ne permit să concluzionăm că extrădarea este o instituție complexă și importantă a mai multor ramuri de drept, a cărei originalitate și problematică teoretică și practică rămâne actuală până în ziua de astăzi.

Bibliografie:

- GRAMA, M. Tipurile extrădării. În: *Studia Universitatis. Seria „Științe sociale”*, 2012, nr.3 (53), p.141-149. ISSN 1814-3199
- GRAMA, M., BOTNARU S., ȘAVGA, A., GROSU, V. *Drept penal. Partea Generală. Vol.I.* Chișinău, 2012.
- Hotărârea Plenului CSJ a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea”, nr.3 din 28.05.2012 [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=118
- NICOLAEV, Gh., GRAMA, M. Extrădarea. În: *Manualul judecătorului pentru cauze penale.* Chișinău, 2013, p.1074.
- Nota informativă a Secției Penale a Direcției Generalizare a Practicii Judiciare și Analizei Statistice a CSJ „Privind respectarea legislației naționale și internaționale la judecarea demersurilor despre extrădare”.
- PĂVĂLEANU, V. *Drept procesual penal. Partea Specială. Vol.II.* București: Lumina LEX, 2002, p.597.
- STĂNOIU, R.M. *Asistența juridică internațională în materie penală.* București: Editura Academiei RSR, 2007.
- STĂNOIU, R.M., GRIGA, I., DIANU, T. *Drept penal. Partea Generală (note de curs).* București: Hyperion XXI, 1992, p.49.
- Бойцов, А.И. *Выдача преступников.* Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2004, с.225.
- Autoritățile moldovene au extrădat românii un libanez aflat în căutare internațională [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: http://www.publika.md/autoritatile-moldovene-au-extradat-romanilor-un-libanez-aflat-in-cautare-internationala_2227581.html
- Gherman Gorbunțov, ținta unui atac [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://unimedia.info/tag/gherman-gorbunțov-tinta-unui-atac>
- Gorbunțov nu va fi extrădat autorităților din Republica Moldova [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: http://unimedia.info/stiri/Gorbunov-nu-va-fi-extradat-autoritatilor-din-Republica-Moldova-80347.html?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=rss
- Extrădarea lui Vitalie Proca, prima din Federația Rusă [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://www.jc.md/extradarea-lui-vitalie-proca-prima-din-federatia-rusa/>
- Poliția română a realizat prima extrădare din Federația Rusă către România [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <https://www.politiaromana.ro/ro/stiri-si-media/comunicate/poli-538-ia-romana-a-realizat-prima-extradare-din-federa-538-ia-rusa-catre-romania>
- DECIS // Deputatul Dmitri Soin va fi extrădat R. Moldova [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://www.ziarulnational.md/decis-deputatul-dmitri-soin-va-fi-extradat-r-moldova/>

16. Dmitri Soin a fugit din arest de la Harkov! „Acum mă aflu în Rusia, în siguranță” [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: http://www.realitatea.md/dmitri-soin-a-fugit-din-arest-de-la-harkov-acum-ma-aflu-in-rusia-in-siguran-a_12618.html
17. <https://www.facebook.com/dmitriy.soin.3?fref=nf> [Accesat: 31.03.2015]
18. Serviciul de Securitate al Ucrainei neagă informația despre evadarea lui Dmitri Soin [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://unimedia.info/stiri/serviciul-de-securitate-al-ucrainei-neaga-informatia-despre-evadarea-lui-dmitri-soin-85262.html>
19. <http://www.interpol.int/notice/search/wanted/2004-52070> [Accesat: 31.03.2015]
20. Rușii anunță că nu-l vor extrăda pe Ianukovici [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://agora.md/stiri/6018/rusii-anunta-ca-nu-l-vor-extrada-pe-ianukovici>
21. Georgia cere Ucrainei reținerea și extrădarea lui Saakașvili, numit recent consilier prezidențial la Kiev [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://www.agerpres.ro/externe/2015/02/19/georgia-cere-ucrainei-retinerea-si-extradarea-lui-saakasvili-numit-recent-consilier-prezidential-la-kiev-13-02-36>
22. Georgia îi cere Ucrainei să-l extrădeze pe Saakașvili [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://newsmoldova.md/17022015/flux-de-stiri/83719.htm>
23. Edward Snowden și-a exprimat dorința de a se stabili în Elveția [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://www.mediafax.ro/externe/edward-snowden-si-a-exprimat-dorinta-de-a-se-stabili-in-elvetia-13946531>
24. Edward Snowden nu va fi extrădat din Elveția în SUA în anumite condiții – raport [Accesat: 31.03.2015]. Disponibil: <http://www.mediafax.ro/externe/edward-snowden-nu-va-fi-extradat-din-elvetia-in-sua-in-anumite-conditii-raport-13224490>

Prezentat la 02.04.2015